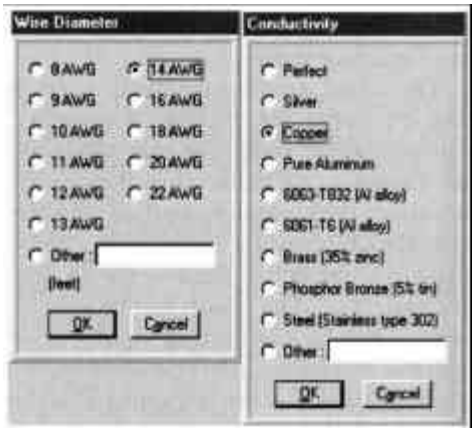

Obrázek 9

kolmé přímky, rovnoběžné se zemí. Osa *z* je potom pouze jiné pojmenování pro výšku nad zemí. Protože budeme pracovat s dipólem nad zemí, hodnota z nemůže být záporná, ačkoliv, jak uvidíme dále, může být velmi blízká nule.

Při modelování je nutno systematicky uvažovat o geometrii antény a jejím umístění v prostoru. Pro pohodlnější výpočet je šikovné definovat polohu vodorovné antény v našem souřadném systému tak, že konce prvku budou umístěny od počátku ve stejně vzdálených místech na ose *y*. Pro většinu návrhů vodorovných systémů založených na bázi půlvlnných dipólů bude tedy maximum vyzařování ve směru osy *x*, tedy v úhlu 0 stupňů. Umístěme tedy střed našeho dipólu do souřadného systému v bodě, kde se protínají oda *x* a osa *y*. Konec 1 bude mít souřadnici *y* -9,995 m a konec 2 souřadnici *y* 9,995 m. Protože máme pouze jeden drát, je souřadnice $x = 0$. Musíme si ale ještě stanovit souřadnici *z* - výšku antény nad zemí. Vezměme známou obvyklou výšku takového dipólu z reálného života - 21,378 m. Předpokládejme, že dipól bude zcela vodorovný, oba konce v této výšce. Na obr. 6 je „okno dráty" z programu EZNEC, v němž jsou zadány tyto hodnoty. Všimněme si, že jsme definovali drát pouze jeho dvěma konci. Pokud by součástí tohoto prvku byly další dráty, musely by být zadány tak, že Konec 2 prvního drátu navazuje na Konec 1 druhého drátu. Složitější geometrie budeme zkoumat v dalších kapitolách. Nyní se zaměřme na zvládnutí terminologie zadávání „drátů".

Případné chyby zadání můžeme zkontrolovat pohledem na znázornění toho, co jsme zadali do programu. Většina programů umožňuje funkci „vzhled antény". Na obr.7 je pohled v programu EZNEC, anténa je nad zemí (osa z), je rozložena symetricky podle osy *y*.

Ačkoliv na obrázcích je napájecí bod znázorněn jako malé kolečko, ještě jsme jej do systému nezadali. V modelačním jazyku je napájecí bod označován jako „zdroj". Je nutno specifikovat jak jeho polohu, tak i vlastnosti. V NEC je zdroj umístěn vždy uvnitř prvku, pro zjednodušení předpokládejme, že je uprostřed prvku [6]. Chceme-li mít zdroj umístěn přesně ve středu drátu, musíme mít lichý počet segmentů v drátu. NEC byl navržen pro napěťové zdroje, budeme tedy specifikovat zdroj o hodnotě 1V a fázi 0,0 stupňů. Většina běžných antén má pouze jeden napájecí bod. Pro tento typ antén změna základních parametrů zdroje nezmění vyzařovací diagram, zisk ani impedanci antény, ponecháme zdroj tedy jednoduchý.

Různé komerční implementace NEC řeší zadávání zdrojů různě. Okénko zadávání zdrojů u NEC WinPlus je na obr. 8. Podrobný popis zadání u jednotlivých programů neuvádíme - pro náš výklad není podstatný a majitelé programů si bezpochyby poradí.

Další části modelu

Práce, kterou jsme doposud udělali, odpovídá ustřižení drátu a natažení mezi body úvazu. Pokud je drát na místě a má správné rozměry, můžeme věnovat pozornost dalším částem programu, které je nutno nastavit dříve, než spustíme „model". Například drát má průměr, který můžeme vyjádřit jednak ve stejných jednotkách jako zbytek modelu, nebo můžeme v jednotkách AWG (US jednotky průřezu drátu, převodní tabulka viz třeba v knize Rothammel: Antennenbuch). Na obr. 9 je uvedeno odpovídající okno programu NEC WinPlus. Drát není definován pouze průřezem, má také nějakou konkrétní vodivost a odporové ztráty, vyplývající z vlastností jeho materiálu. Na obr. 9 je uvedena rovněž ukázka odpovídajícího okna stejného programu. Zvolme si třeba měď, vliv materiálu se zadává jeho vodivostí nebo měrným odporem - převrácenou hodnotou vodivosti - třeba v programu EZNEC.

Nyní se podívejme na zem, nad níž naše anténa visí. NEC umožňuje volit ze dvou modelů „reálné" země, pro moderní rychlá PC z nich můžeme zvolit ten lepší. V různých implementacích NEC je pojmenován různě. Můžeme ho nalézt jako „vysoce přesný" model, nebo Sommerfeld-Nortonův model, nebo SOMNEC - jméno modulu v NEC. Jakkoliv se jmenuje, je to nejpřesnější dostupný model pro výpočet chování antény nad skutečnou zemí. Ostatní systémy jsou nepřesné při umístění antény již od 0,1 až 0,2 vlnové délky nad zemí, Sommerfeld-Nortonův systém je přesný až do malých zlomků vlnové délky nad zemí.

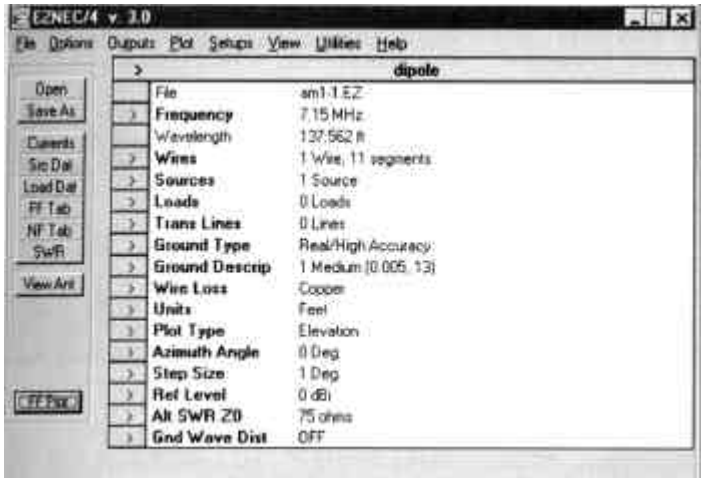

Obrázek 10

Když jsme zvolili typ zemního modelu, musíme zadat hodnotu zemní vodivosti (v Siemensech na metr) a relativní dielektrické konstanty - též nazývané permitivita. Tyto hodnoty lze nalézt na mapách naší místní oblasti. Kvalita země příliš neovlivňuje chování našeho dipólu, proto zvolme standardní hodnoty doporučené programem. Většina programů doporučuje tak zvanou „běžnou" zem s vodivostí 0,005 S/m a dielektrickou konstantou 13.

Zatím jsme opominuli kmitočet. Zadáme proto kmitočet 7,15 MHz. EZNEC vždy pracuje pouze na jednom kmitočtu, NEC WinPlus je vždy nastaven pro zpracování intervalu kmitočtů, kde se zadává počáteční a koncový kmitočet společně s krokem. Zadáme proto stejný počáteční i koncový kmitočet - krok již nemá žádný vliv.

Nyní jsme kompletně zadali náš model. Vytvořili jsme prvek z drátů a umístili jej do reálného prostředí. Jedna část „prostředí" je geometrická - poloha a rozměry, druhá část „prostředí" popisuje elektrické vlastnosti a vlastnosti drátu a země. Pokud bychom takovou anténu doopravdy stavěli, přemýšleli bychom také o těchto vlastnostech.

Musíme si zaznamenat dvě věci, které se mohou lišit od skutečnosti. Za prvé: v modelu není nic jiného než anténa. Všechny elektrické dráty, stromy, budovy atd. jsou zanedbány a chybí. Většinu těchto „zemních" vlivů lze modelovat, je však nutno použít zvláštních technik, což jde za rámec tohoto článku. Dále model předpokládá, že zem je homogenní, dokonale rovná nekonečná plocha. V pokročilejším modelování můžeme zadat druhou sadu vlastností v určité vzdálenosti od antény, nemůžeme však zadat rozptýlené vlastnosti země z reálného života. Pro většinu účelů ale žádné z těchto omezení významně nezpochybní výsledky modelování.

Jaký výstup chceme?

Máme již kompletně zadaný model, před zadáním povelu RUN musíme ještě programu sdělit, jaký výstup chceme vidět. Program vždy vypočítá vstupní impedanci v místě zdroje, většina z nás chce vidět grafické znázornění vyzařovacího diagramu nebo zisku antény.

Tento výstup je uveden jako specifikace vzdáleného vyzařovacího diagramu našeho dipólu. Pojďme napřed uvažovat o tom, co můžeme očekávat. Víme, že dipól vyzařuje symetricky kolmo na drát, že maximum vyzařování je tedy v azimutu 0 a 180 stupňů. Začněme s vertikálním diagramem. Většina programů má zadány automatické hodnoty úhlů použitelných pro začátek práce. Na obr. 10 je zadávání v EZNEC a na obr. 11 v NEC WinPlus.

Nyní již můžeme stisknout patřičné tlačítko a nechat program provést výpočty. Po proběhnutí - pro takovýto jednoduchý model prakticky okamžitém, uvidíme výsledky. EZNEC sám zobrazí vyzařovací diagram - viz obr. 12, NEC WinPlus menu, které nám umožní vybrat si zobrazení, které požadujeme.

Všimněme si, že vyzařovací diagram nám poskytuje množství důležitých informací. Vidíme, že dipól umístěný nízko nad zemí - kolem čtvrtiny vlnové délky - vyzařuje většinu energie do vysokých úhlů - nevhodných pro většinu použitelných způsobů šíření. Pohledem na data zjistíme, že popsaný dipól má maximální zisk 5,87 dBi pod úhlem 49 stupňů nad obzorem. NEC počítá všechny hodnoty zisku v decibelech oproti teoretickému zářiči vyzařujícímu do všech směrů. NEC v sobě neobsahuje žádnou tabulku standardních antén, vše je nutno porovnávat s teoretickým isotropním zářičem. Zisk je počítán na dvě desetinná místa, je třeba si však uvědomit, že v amatérských podmínkách i rozdíl mezi 5,5 dBi a 5,8 nebo i 6 dBi bude těžko zaznamenatelný.

Na obr. 13 je horizontální vyzařovací diagram zobrazený v úhlu maximálního zisku, tedy 49°. Všimněme si, že rozdíl mezi výsledky obou programů v úhlu maximálního vyzařování činí 1°. Je způsoben

různým zaokrouhlováním v průběhu složitých výpočtů. Zaznamenejme také zanedbatelný rozdíl 0,03 dB v hodnotě maximálního zisku. Mnohem významnější je shoda ve tvaru vyzařovacích diagramů, které mají tvar širokého oválu. Signály ve směru antény budou slabší než kolmo ke drátu, nicméně asi dostatečné pro uskutečnění spojení. Klasická osmička není nikde vidět. Důvodem je relativní blízkost k zemi.

Než opustíme model, podívejme se ještě na vstupní impedanci. Nedostali jsme klasických 72 **Ω**, hodnotu, uváděnou pro rezonační dipól, místo toho máme 91 + j20 **Ω**. Impedance má induktivní charakter, dipól s délkou podle původního „střihacího" vzorce je příliš dlouhý. Také reálná část impedance je podstatně vyšší než očekávaná hodnota. Čísla, která NEC vygeneroval, mohou být překvapivá, nicméně zvážíme-li zjednodušení, vyplývající z omezení programu (homogenní nekonečná zem a homogenní pole pro vyzařování), budou asi blíže skutečnosti.

Hlavním účelem této kapitoly bylo seznámit se s základními pojmy a začít s modelováním antén. Jak je patrné, objevili jsme některé poznatky o chování antén, které jsou velmi poučné. I ty nejjednodušší a nejznámější antény mají vlastnosti, které je zajímavé poznat a modelování je dobrá cesta, jak se o nich poučit.

Zůstává ještě velmi mnoho, co má být řečeno o vytváření modelů z drátů a segmentů. Čím je anténa složitější, tím opatrnější musíme být při vytváření modelu. Měli bychom se rovněž podrobněji podívat na to, co nám vyzařovací diagramy sdělují. Příští měsíc se podíváme na některá úskalí, kterým je dobře se vyhnout a na některé klady a slabiny NECu.

Poznámky:

{1} „public domain" MININEC je obsažen v následujících programech:

NEC4WIN (Windows) od firmy ORION http://www.cam.org/~mbkouri.

ELNEC (DOS) od W7EL http://www.eznec.com

AO (DOS) od K6STI. Pro informaci e-mail na k6sti@n2.net. Dále existuje Expert MININEC - jiný program napsaný firmou E. M. Scintific, dostupný v různých funkčních a současně i cenových úrovních http://www.emsci.com

{2} Následující reference k užití MININEC v publikacích ARRL: John S. Belrose, „Modeling HF Antennas with MININEC - Guidelines and Tips from a Code User's Notebook", The ARRL Antenna Compendium, Vol. 3 pp 156-164. L. B. Cebik, „A Beginner's Guide to Using Computer Antenna Modelling Programs", The ARRL Antenna Compendium, Vol. 3 pp 148-155. Roy Lewallen, „MININEC: The other edge of sword", QST Feb. 1991 18-22

{3} Stručná historie využití metody momentů v programech na analýzu antén viz R. P. Haviland, „Programs for Antenna Analysis by the Method of Moments", The ARRL Antenna Compendium, Vol. 3 pp 69-73.

{4} Existují nejméně tři komerční aplikace NEC-2, okamžitě k disposici za ceny dostupné radioamatérům: EZNEC 3.0 (Windows) od W7EL http://www.eznec.com, NEC WinPlus (Windows) od Nittany Scientific: http://www.nittany-scientific.com, Antenna Solver (Windows) od Grating Solver Development Co: http://www.gsolver.com

{5} Rovnice použité v NEC-2 jsou popsány v manuálech k NEC-2. Většina uživatelů se setká pouze s finálním „uživatelským" návodem, podrobné „základní" návody jsou k disposici na http://www.qsl.net/wb6tpu/swindex.htm a na http://members.home.net/NEC-2

{6} V MININEC základním bodem zájmu nejsou segmenty, ale styky jednotlivých segmentů nazývané pulsy. Proto k umístění zdroje do středu je nutno mít sudý počet segmentů a zdroj je umístěn do středního pulsu.

{7} Ti, kteří chtějí poznat všechny stránky základů modelování, se mohou obrátit na publikaci: „Basic Antenna Modeling" od Nittany Scinetific (http://www.nittany-scientific.com). Ačkoliv je kniha napsána jako doprovodná publikace k NEC WinPlus, je sbírka asi 300 příkladů ve formátu .NEC použitelná i v jiných implementacích. Disk s těmito příklady ve formátu .EZ pro EZNEC je k disposici od AntenneX (http://www.antennex.com)

Autora lze kontaktovat na adrese 1434 High Mesa Dr., Knoxville, TN 37938-4443, USA; cebik@utk.edu

Podle QST přeložil Jiří Šanda, OK1RI

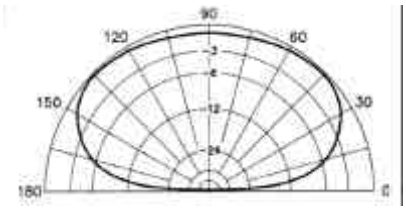

Obrázek 11

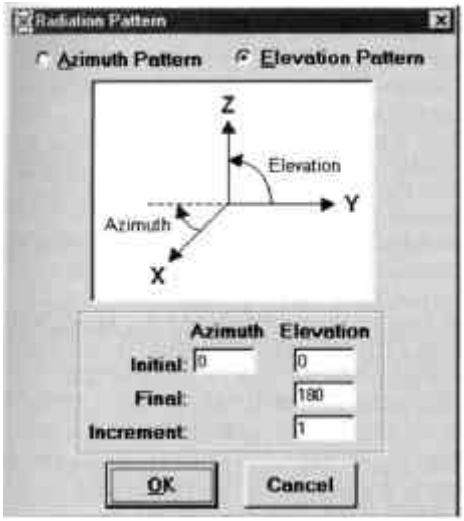

Obrázek 12

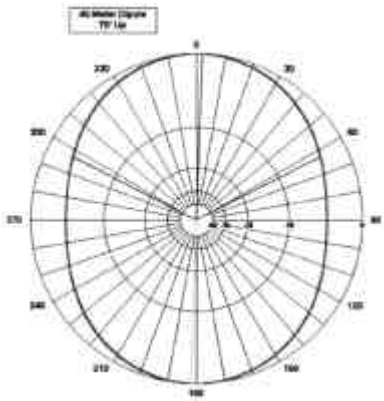

Obrázek 13

Soukromá inzerce

Koupím do vlastní sbírky RX, TX a jiná spojovací zařízení. Dále díly, elky, knoflíky, převody, měřídla z těchto zařízení. Vše z období 1930 - 1955 od Wehrmachtu, US Army, britské armády, ruské a jiné. Letecké přístroje, sluchátka, servo motory, měniče, přenosné centrály, atd. Například všechny Torny, WR, SK10, SL, FUG, KWE, LWE, Jalta, E 52-4, Saram, Schwabenland, RaS, Korfu, 5WSa - 1KWSa, Halicratters, RCA, Paris rhone ale i jiné. Vše bude sloužit pro založení muzea. Předem děkuji i za upozornění. OK2SZL, Svatopluk Předínský, Štípa 267, Zlín 12, 763 14, tel. (067) 7914018 nejlépe večer.

Koupím CW filtr 500 Hz pro Kenwood TS-50. OK2IJL, tel. 0604 559340, QRL 0695683773, Lukeš.

Koupím magirus. Výška 8-15 metrů. Nabídky na tel. 0608/230063 nebo e-mail: mirek.kovar@email.cz nebo OK2FNG@OK0POK nebo M. Kovář, 1063 Zubří, 756 54.

Koupím PSV-Watt metr 1,8-30 MHz pro výkon 500 W. Tel. 0604 559340, QRL 0695683773. J. Lukeš, OK2IJL.

Koupím elektronický klíč (BUG) v přenosném provedení s bateriovým napájením, vestavěný příposlech a reproduktor, vestavěná pastička. Co nejjednodušší provedení, pro začátečníka. Martin Huml, tel. (02) 96400 610, e-mail: huml@radioamater.cz.

Koupím ALLAMAT 88 nebo BMT-226, OK1CTT, Ros•a Ptáček, Havlíčkova 1142, 29301 Ml. Boleslav, tel.: 0326/728634.

Koupím TRX 2m all mode, nejlépe Alamat 88, BMT 226 nebo podobný. Tel. 067/303 10 OK2HPI, Holík Pavel, Zlín, Prostřední 3373.

Koupím KV zařízení, i použité, i jen CW jednopásmové. Prosím nabídněte. Jiří Kostka, OK1STN, Helichova 244, 290 01, Poděbrady II, tel. 0603 474622, e-mail: kostka@APPLET.cz.

Koupím automatický anténní tuner AT-450 pro TRX Kenwood TS-450S nebo jakýkoli jiný anténní tuner. Kontakt do cca 16.00 hod 02/614 24 195 a po cca 16.00 hod 02/ 61 21 66 99 nebo 0607 707 124 (možno i SMS).

Koupím do sbírky RM31, nejraději celou soupravu, vzhledově i funkčně v pořádku. Nabízím vozidlovku VR22 pro pásmo 80 MHz - sdílený kmitočet. Jan Uher, Ponětovice 66, 664 51 Šlapanice, tel. 05/44 24 55 53.

Koupím čas. AMA r. 93, Radiožurnál (slovenský) r. 93-97 a sborníky KV a QRP techniky. Stanislav Vacek, Střekovská 1344, 182 00 Praha 8.

Koupím IC706MK II. 100% stav s odblokovaným vysílačem nebo s návodem. Tel.: 017/3311263 - po-pá 16.00-18.00.

Koupím přijímač R-323, kopii zapojení TRX R-354 a kopii zapojení přijímače „maďarská Lambda" 0,1-30 MHz. Jaroslav Pokorný, Svatopluka Čecha 21, 680 01 Boskovice.

Prodám osciloskop CT94, milivoltmetr BM597, čítač BM526, RLC můstek ICOMET, měřič PSV II, rukáv.anténu 144 MHz, sí•ová trafa 2x 18 V / 20 A, různé TX elektronky, součástky, literaturu, KV, AR od r.1952 a jiný radioamat. materiál. Bližší na adrese: kamildo@quick.cz.

Prodám RX EKN-1, rozsah 1,5-24 MHz, německý elektronkový, cena 2000,- Kč; stolní scaner AOR-8600 v záruce, 2 měsíce starý, cena 30000,- Kč. Telefon: 0603/820 622, 02/855 95 63.

Prodám TCVR na radioamatérská pásma. Kopie HW 101, kmitočtový plán 3,5-7-10-14-21-28 MHz. Příslušenství: Předzesilovač příjmu přímo v zařízení (vypínatelný), externí digitální stupnice, televizní filtr, přizpůsobovací člen pro ant. na všechna pásma, proměřené náhradní elektronky (od každé po desítkách ks). Cena 5500,- Kč. Kontaktní telefon: 0606/633002, 040/6262555.

Prodám KV TRX Kenwood TS570D, cw filtr, český manuál, vysílač odblokovaný pro celý rozsah. 43900.- Kč. Transvertor 144 / 28 MHz, postaveno ze stavebnice DEM (USA) vysílač výkon 30W SSB, CW, FM, přijímač šum č. 1,0 dB napájení 13,5V / 6A, 8900.- Kč; Transvertor 432 / 28 MHz, postaveno ze stavebnice DEM (USA) vysílač výkon 30W SSB, CW, FM přijímač šum č. 0,8 dB napájení 13,5V 6A, 9900.- Kč. Transvertory jsou upraveny pro spolupráci s TS570D. Výkonové stupně vysílačů jsou osazeny moduly Mitsubishi. Vstupy přijímačů GaSFety MGF1402. Vše 100% stav. U mne nevyužité. Karel Balej, OK1AEB tel. 0603 / 536706.

Prodám ICOM 706 MK II, včetne DSP, 2 roky starý, bez filtrů. Cena dohodou. Tel: 0608 264944 (OK1JNL), oblast: Severní Čechy.

π článek jako přizpůsobovací anténní člen

Rozbor - objasnění fyzikální funkce π článku (CLC, LCL) je až neuvěřitelně jednoduché a pro technicky orientované HAMY důvodem i k malé oslavě, když také početní potvrzení prokáže správnost jeho návrhu, a tím i odhodlání k experimentování a konečně i k jeho realizaci, ale již zcela v „ochočeném" (krotkém) stavu.

1) Při rozboru π článku uplatníme hlediska a názory, které sledujeme při jeho použití jako „přizpůsobovacího členu" **vloženého** mezi rozdílné R_1 a R_2. Jedná se o jediné - aby výkon, a•už přichází z jedné nebo druhé strany π článku (od TX nebo od antény při příjmu), byl na „druhém konci" - tím je zátěž - zcela spotřebován. Početní ověření musí prokázat, že $P_1 = P_2$ ($P_2 = P_1$); ztráty samotného π článku na tomto požadavku nic nemění, ale v praxi k nim přihlížíme! V našem rozboru π článku považujeme L i C za ideální, tj. bez tzv. ztrátových odporů. Na jeho transformační funkci to nemá vliv.

2) Ve vyladěném (seřízeném) π článku musí dojít k vzájemnému vykompenzování veškerých reaktancí, opět na principu rezonance (u π článku vždy při sériové rezonanci).

Shrnuto a podtrženo: Rozbor π článku ve vyladěném stavu musí prokazovat:
1) vykompenzování veškerých reaktancí
2) rovnost výkonů na R_1 a R_2

Postupný rozbor π článku

Původní zapojení: R_1 není rovno R_2

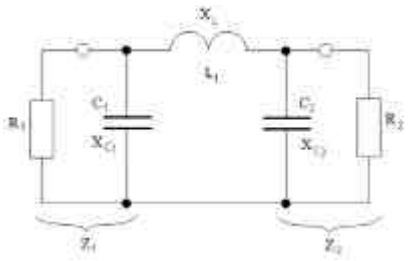

Obr. 1

Dvojice R_1 s X_1 a X_2 s R_2 jsou v paralelním zapojení (Z_1 není rovno Z_2).

Vyjádřením Z_1 a Z_2 pomocí sériové kombinace R_S a X_S dojdeme k prvnímu úžasu: nastala shoda $R_{1S} = R_{2S}$ (podmínkou jsou správně vypočítané X_{C1} a X_{C2} jejich poměr). Pane Collinsi - klobouk dolů !

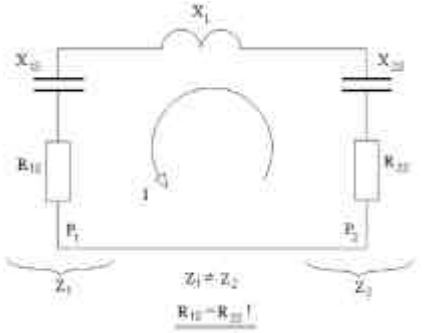

Obr. 2

Je to stále náš π článek, ale s impedancemi Z_1 a Z_2 převedenými na (duální) - sériový tvar. Z něj snadno vyčteme a učiníme tyto závěry:

1) V obvodě prochází jediný společný proud I.

2) R_{1S} a R_{2S} jsou si rovny.

3) Elektrické výkony na obou rezistancích proto musí být stejné! ($P = I^2 \cdot R$). I je společný.

Pro zvýšení názornosti postupně překreslíme uvedený sériový tvar π článku (obr.3 a) až c); obr. 3 d) vyjadřuje výsledný tvar π článku ve vyladěném stavu)

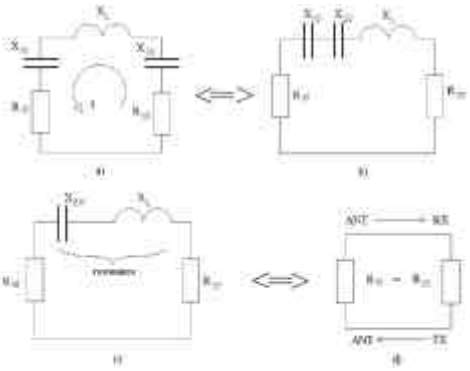

Obr.3

V této části rozboru musí být prokázána sériová rezonance (obr.3 c)) mezi X_{SV} a X_L . Důsledkem je konečný tvar obvodu (obr.3 d)), sestávající pouze ze dvou naprosto stejných rezistancí (odporů), z nichž každou můžeme považovat za „R_i zdroje" a tu „druhou" za jeho zátěž.

Pokud nás ta genialita pana Collinse natolik nerozhodila a můžeme ještě trochu uvažovat, tak je vhodné definovat funkci (význam) dvou kapacit a jediné indukčnosti v π článku.

1) Kapacity umožní přeměnit (převést, přetransformovat) R_1 a R_2 na dvě jiné, ale naprosto stejné rezistance R_{1S} a R_{2S} (ale v duálním - sériovém vyjádření původních Z).

2) Indukčnost L svojí X_l plní jedinou funkci (účel) - a to, že kompenzuje kapacitní reaktance (v sériovém zapojení), které do obvodu vnesly C_1 a C_2 (viz obr. 3 c),d)). Tato kompenzace je podmíněna rovností X_{SV} a X_L.

Pozn: Odpověď na otázku proč zrovna určité hodnoty X_{C1}, X_{C2}, X_L, když potřebné sjednocení R_1 a R_2 na „nové" společné hodnoty R_{1S} a R_{2S} můžeme zajistit i s jinými reaktancemi (při zachování jejich poměru)? Odpověď je vázána na minimalizaci energetických ztrát v π článku a volbu jeho Q. Tento problém je prakticky rozebírán v každém textu o π článku.

Příklad fyzikálního rozboru reálného π článku k ověření shody výkonů na obou rezistancích a úplné kompenzaci reaktancí.

Zadání: $R_1 = 680\ \Omega$, $R_2 = 50\ \Omega$; (Q pro výpočty = 20) (Použity původní matematické vztahy z [I.Ikrényi, / ex OK3KMS, Amatérské KV antény, Slovenské vydavatelství technické literatury Bratislava, 1. vydání, 1964 str. 390]).

Výpočtem zjištěny hodnoty:

$X_{C1} = 34\ \Omega$, $X_{C2} = 9{,}368\ \Omega$, $X_L = 42{,}965\ \Omega$

Reálný tvar π článku a obou rezistivit je na obr. 4

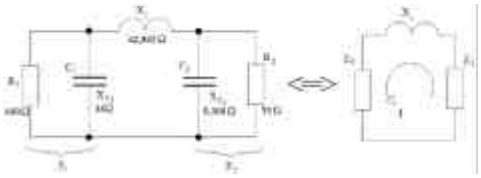

Obr. 4

Charakteristické pro π článek: obvodem prochází jediný společný proud.

Převedením Z_1 a Z_2 z paralelních do sériových tvarů byly vypočítány následující hodnoty:

$R_{1S} = 1{,}696\ \Omega$, $R_{2S} = 1{,}696\ \Omega$ ($R_{1S} = R_{2S}$!!) / OK!
$X_{1S} = 33{,}915\ \Omega$, $X_{2S} = 9{,}050\ \Omega$ ($X_{1S} + X_{2S} = X_L = 42{,}965\ \Omega$) / OK!

Na obr. 5 je schéma π článku s vyjádřením Z_1 a Z_2 sériovou kombinací:

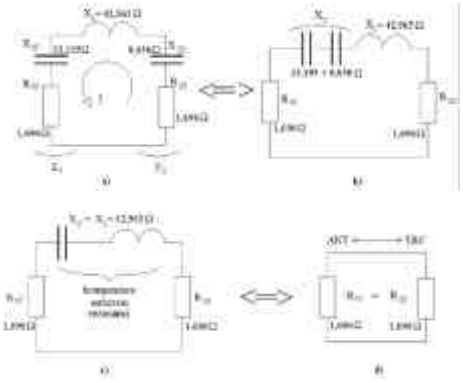

Obr. 5

Na obr. 5 c) je důkaz, že ve vyladěném stavu jsou v π článku reaktance sériovou rezonancí odstraněny (X = 0 Ω, tj. stav „MAX. vodivosti!"). Obr. 5 d) vyjadřuje výsledné „náhradní zapojení" v jakém se π článek nachází ve finále: obvod je tvořen výhradně shodnými rezistancemi; podmínka „přizpůsobení", kvůli které jsme π článek „angažovali" je 100% splněna (PSV = 1) - jak prosté pane Collinsi.

Zajímá nás skutečné Q celého obvodu ?

$$Q_1 = \frac{X_{...}}{2 \cdot R_{...}} = \frac{42{,}965}{3{,}392} = 12{,}67$$

Pozn.: Z hlediska kmitočtové charakteristiky řadíme π článek typu CLC do oboru „dolních propustí". Z hlediska jeho transformační funkce, pro kterou jej využíváme, může být i ve tvaru LCL s charakterem hornofrekvenční propusti.

Josef Novák, OK2BK

TISK QSL
!!! 12 základních vzorů !!!
500 ks za 425,- Kč
1000 ks již od 599,- Kč
(množstevní slevy)
Univerzální QSL 55 hal/ks
staniční deníky A4 a A5
vyžádejte si aktuální nabídku
sleva pro stálé zákazníky
Zajišťuje Pavel Pok
Sokolovská 59, 323 12 Plzeň
tel. 019 / 537050

Přizpůsobovací články - dodatek

Pozorný čtenář zjistil, že v případě L článku jsem poctivě respektoval i reaktanční složku v Z_{ant} (jako X_{ant}), ale u π a T článku jsem za R_1 (anténní vstup do článku) dosazoval pouze činnou rezistanci. Teď to doplním. X_{vst} antény může mít pouze induktivní nebo kapacitní charakter. Nejdříve se věnuji **T článku** - je to jednodušší:

Na obr. 1 je případ, kdy Z_{ant} má kapacitní složku (X_{vst} = 200 Ω a vypočítaná X_{C1} - podle R_1 - je rovna 300 Ω).

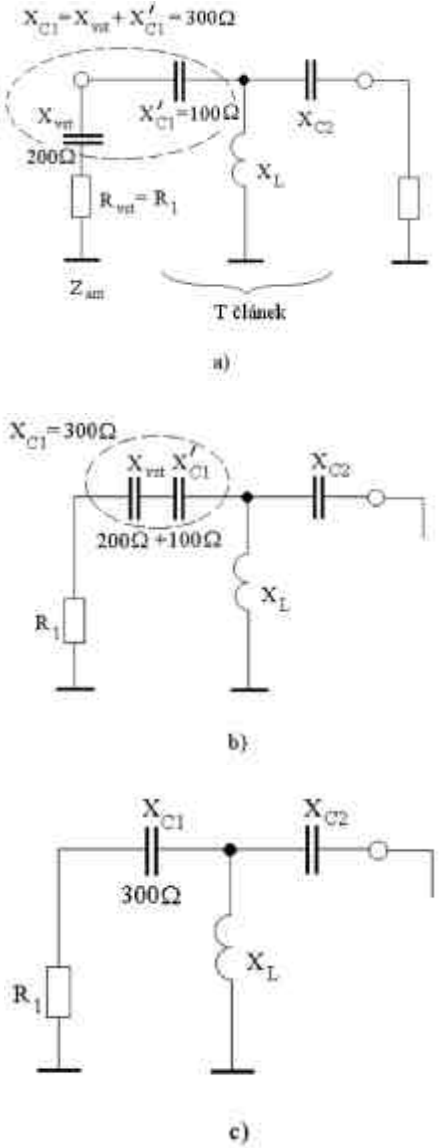

Obr. 1

K tomuto případu je vhodné uvést:

- Při řešení (výpočtech) T článku jsme za R_1 dosadili R_{vst}
- Zjištěná hodnota X_{C1} (300 Ω) je větší než X_{vst} antény (300>200)
- Vypočítanou hodnotu X_{C1} bude tvořit součet X_{vstant} + X'_{C1} z T článku (obr. 1 a,b,c)

Závěr: kapacitní reaktance antény (X_{vst}) se stala součástí potřebné X_{C1}.

Další - jiný případ nastane, když od „antény" připojíme na vstup T článku Z_{ant} induktivního charakteru (např. X_{vst} = 200 Ω = X_L).

Postup uvažování a řešení znázorňuje další série obrázků (obr. 2):
(index „k" je odvozen od slova kompenzace).

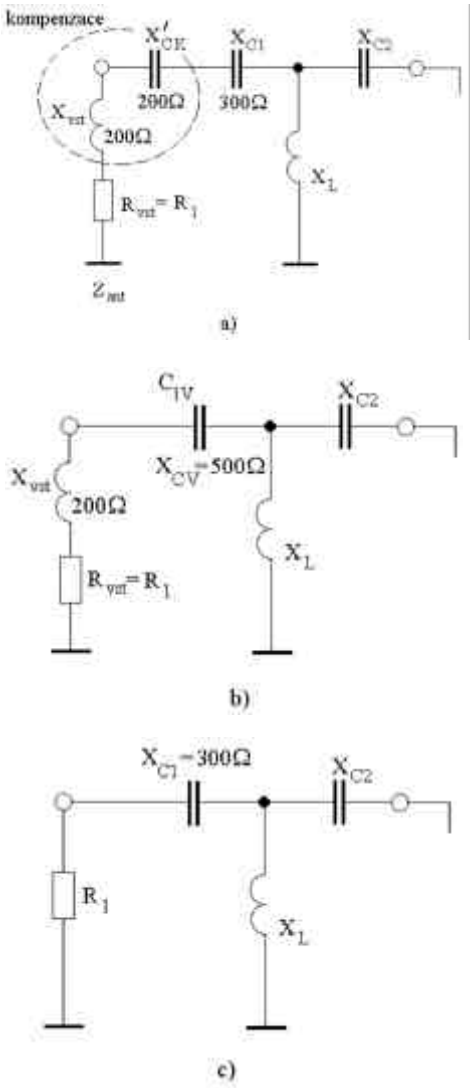

Obr. 2

a) X_{vstant} = 200 Ω vykompenzuje v sérii zapojená X_{CK} = 200 Ω
b) k vypočítané hodnotě X_{C1} (např. 300 Ω) byla tato X_{CK} připočítána (200+300 = 500 Ω)
c) vzájemným vykompenzováním X_{vst} a X_{CK} (200 Ω) tyto dva prvky ze zapojení mizí (ztrátový odpor na tomto faktu nic nemění) a na vstupu článku máme vytvořenou čistou R_1 = R_{vstant} a potřebnou X_{C1} o hodnotě 300 Ω

V každé takovéto analýze sledujeme („na pozadí") jeden cíl: zda se daří „vyloučit" (eliminovat, kompenzovat) nežádoucí reaktance a upravit příslušný obvod na čisté (samotné) rezistance; zde to byla Z_{ant}.

Také u π článku musíme respektovat reaktanci, kterou představuje X_{vstant} a kterou spolu s R_{vst} antény přivedeme na jeho vstup. Rozbor takového příkladu je znázorněn na obr. 3 a) až e).

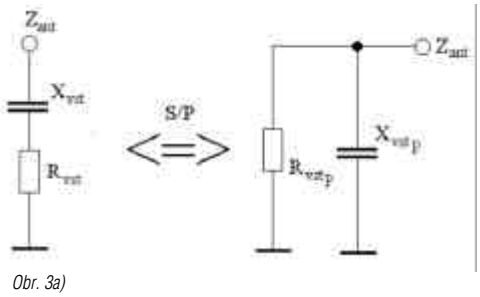

Obr. 3a)

Přepočtem Z_{ant} ze sériového na paralelní tvar získáme nové hodnoty R_{vstP} a X_{vstP}. R_{vstP} dosadíme do výpočtu π článku jako R_1, (X_{vstP} zatím ignorujeme). Vypočítanou hodnotu X_1= (např.) 160 Ω v π článku spolu s X_{vstP} (např. 200 Ω) vyjádříme ve schématu. Na obr. 3b) je X_{vstP} (200 Ω), která musí tvořit s doplňkovou X'_1 výslednou hodnotu X_1 = 160 Ω.

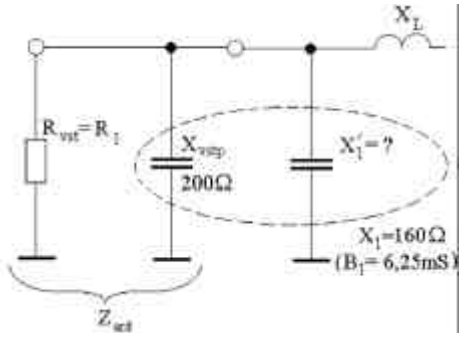

Obr. 3b)

Vzhledem k paralelnímu zapojení obou kapacit převedeme jejich reaktance na susceptance (vodivosti) a máme záležitost pěkně pod kontrolou. Hledáme doplňkovou B'_1:

$B'_1 = B_1 - B_{CvstP} = 6,25 - 5 = 1,25$ mS.

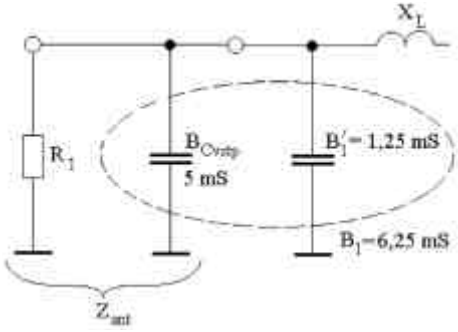

Obr. 3c)

Na obr. 3d) vyjádříme kapacitní reaktanci X'_1 na vstupu π článku, kterou reálně získáme kondenzátorem C_1:

$$X'_1 = \frac{1}{B'_1} = 800\,\Omega$$

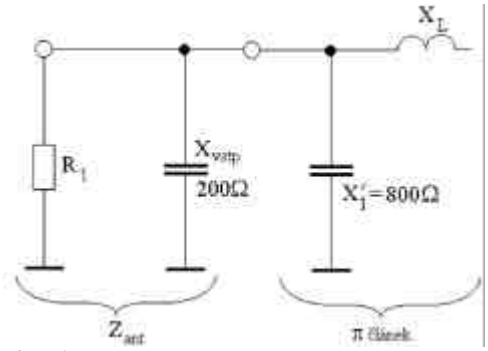

Obr. 3d)

Důvěřuj, ale prověřuj! To platí vždy. Proto výpočtem výsledné X_1 ze dvou paralelních X máme prokázat hodnotu 160 Ω:

$$X_1 = \frac{X_{vstp} \cdot X'_1}{X_{vstp} + X'_1} = \frac{200 \cdot 800}{1000} = \frac{160000}{1000} = \underline{160\Omega}$$

Na závěr tohoto příkladu je potřebné s potěšením vzít na vědomí, že π článek ve vyladěném stavu „odstraní" veškeré reaktance (X_1, X_L, X_2), proto bude také odstraněna X_{vstant}, která byla „včleněna" do X_1 π článku.

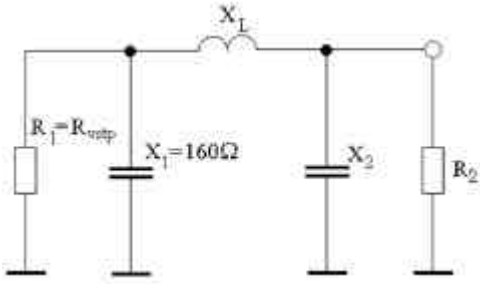

Obr. 3e)

Obr. 3e) je dílčím - náhradním schématem a dokazuje, že na „vstupu" π článku máme čistou R_1 a X_1 o hodnotě (vypočítané) 160 Ω. Není nad pořádek.

Čtvrtý a poslední příklad představuje rozbor vstupního obvodu π článku, na který je připojena Z_{ant} induktivního charakteru.

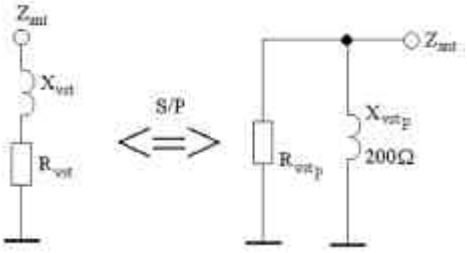

Obr. 4a)

Přepočtem dílčích prvků ze sériového na paralelní zapojení jsme zjistili (např.) X_{vstP} = 200 Ω, a R_{vstP} dosadíme za R_1 a vyčíslíme jednotlivé reaktance na vstupu π článku. Nás zajímá „vstupní" X_1, a ta má (opět výpočtem zjištěnou) hodnotu např. 160 Ω. V této fázi vyjádříme schéma vstupního obvodu π článku. (obr. 4b)

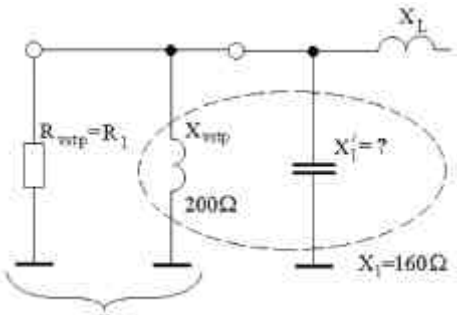

Obr. 4b)

Vzhledem k paralelnímu zapojení reaktancí X_L a X_C vyjádříme jejich elektrické veličiny ve vodivostních jednotkách (Siemens, B=1/X).

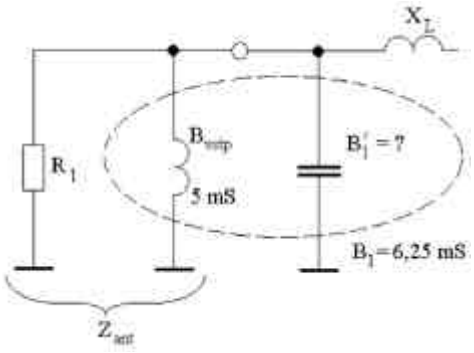

Obr. 4c)

Při úvaze na obr. 4c) dojdeme k závěru o nutnosti kompenzovat B_{vstP} = 5 mS stejnou hodnotou kapacitního charakteru, tj. B_{CK} = 5 mS. Důsledkem bude „odstranění" induktivní reaktance ze vstupní impedance antény Z_{ant}. Řešení s kompenzací je na obr. 4d).

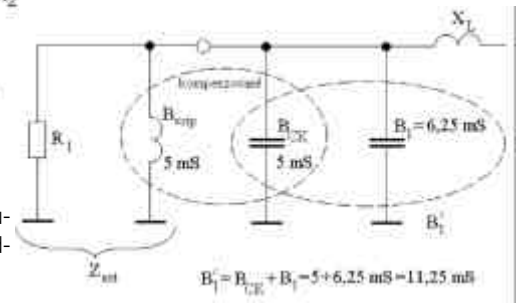

Obr. 4d)

Zpětným přepočtem na reaktanci zjistíme:

$$X_1 = \frac{1}{B_1} = \frac{1}{11,25.10^{-3}} = 89\Omega$$

Tuto reaktanci osadíme kapacitou C_1 na vstupu π článku. Výsledné (skutečné) zapojení s reálnými hodnotami je na obr. 4e).

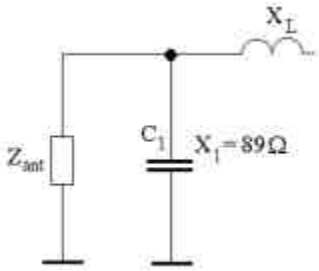

Obr. 4e)

Závěr: X_{vstant} (induktivní reaktance antény) je zahrnuta (včleněna) do vstupního obvodu π článku a v jeho vyladěném stavu se spolu s ostatními reaktancemi (X_1, X_L, X_2) jejich vzájemnou kompenzací (jako nežádoucí prvek) také vyruší. Důkazem toho je výsledné elektrické schéma „chování obvodu", tzv. náhradní zapojení vstupního obvodu π článku.

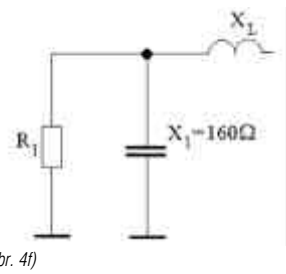

Obr. 4f)

Josef Novák, OK2BK

Soukromá inzerce

Prodám TRX ALINCO DX-77KV s filtrem CW 500 Hz a aut. klíčem. RX: 500 kHz - 30 MHz, TX: 1,8-30 MHz bez mezer. Původní cena 39000,- Kč, nyní 25000,- Kč, nepoužíváno, 100% stav. Tel.: 0603/872 963 nebo jiri.h@volny.cz.

Prodám 3 el. YAGI pro 14 MHz, výrobek RT Teplice, používaná, za cenu materiálu. Nabídněte na tel. 0635 22421.

Prodám 3 el. YAGI pro 28 MHz, výrobek RT Teplice, používaná; vertikál HF6V originál Butternut, používaná; Radioamatérský zpravodaj ročníky 1968 až 1991, vázané, jen komplet; nabídněte na tel. 0606 255496.

Prodám ručku YAESU VX 5R, UFB stav. 1 rok stará. Cena cca 13 000,-. E-mail: ok1icz@volny.cz nebo 0603 470 907.

Prodám HT1000 PA cca. 600 W out, osazen 4*EL519, cena 16800,- Kč, SY501 2m ručka FM vč. adaptéru do vozu, nabíječe, pouzdra baterií a taštičky cena 2400,-Kč, IC202E 2m CW/SSB tcvr 2,5W out vč. mikrofonu cena 5300,-Kč. Vše opticky i technicky jako nové, málo používané. Adr. Jiří Benda, Zelenečská 355/22, 194 00 Praha 9, tlf. 0603 55 45 42.

Prodám zdroj 13,8 V / 8 A (800 Kč), RX EKD 300, dokumentace a sada ND cena (12000 Kč), RX AR88 pro sběratele, v chodu a k tomu dokumentace a náhradní elky (10000 Kč), TCVR FT 270 VKV 2m 10 W (4500 Kč), parabolickou anténu 1,2 m Al a mechaniku elevace (1500 Kč), sadu dílů na Pa 4x GU 50 trafo (1000.- Kč), dokumentaci k přijímači E52 (500 Kč), vrak prvního čs. přijímače na kv a dokumentace vhodné pro sběratele (300 Kč). Procházka Zdeněk, adresa: Ke Kateřinkám 1410-5, 14900 Praha 4, tel. 02-7928054, 0606 183256.

Prodám čtyři osmiprvkové Y antény 145 MHz dle OK1DE (AR č.1/62) nepoužité 1500 Kč, jednotlivě á 400 Kč. Koaxiální kabel VFK 32 (70 ohm) á 10 Kč. Fosforbronz. drát na anténu prům. 1, 2, 3 mm, anténní izolátory, součásti a elky pro lambdu 4 a 5. Servisní dokumentaci Lambda 4 s 5 , FS3, VXN 110, VYO 110, 101, 301, BTV c 443, KW Viceroy MIII + č. překlad, Collins KWM2, 51S-1, 32S-3, 30L-1, 30S-1, 312B-4 a B-5. Schema Paratus, 19MK II, KG64, cihla, E16, E52, E10L, E10K, E10aK, E10K3, S10L, AAG1, AAG2, AAG2-1, AAG3, RG10a, FBG3, SchK13, TZG10, ADB11, 12, 13, AH10 a kompl. soubor schemat inkur. zař. SVAZARM 1956, Čs. rozhl. a TV přij. Kotek II. J. Cipra, U Zel. ptáka 12, 148 00 Praha 4.

Prodám malé přenosné rádio SONY ICF-SW30, SW dual conversion, krok ladění 1 kHz. Cena 2000 nebo dohodou. OK1INE 0604 684952.

Prodám ručku Rx Tx 12V/5W 430-440 MHz, ADI AT-400 (RA 5/2000 str. 21), CTCSS není. Cena 4000 nebo dohodou. OK1INE 0604 684952.

Prodám digitální pH/mV - metr tování výroby, rozsah 0-14 pH, napětí ± 1999 mV; vhodný pro chovatele a pěstitele - nový. Původní cena 4300 Kč nyní 1000 Kč. Tel.: 0436 39 12 46.

Prodám DV Rx Telefunken E108 LW/4, rozsah 10-1800 kHz, provoz A1, A2, A3, A4/F4, 16+2 elektronky, perfektní stav, cena dohodou. Telefon večer: 02/472 84 80.

Prodám nepoužívaný TCVR KENWOOD TS-140 S all KV bands vč. filtru 500 Hz a zdroje. Cena 30 000 Kč. OK2BEK, tel. 0629/629 026.

AXIOS
Společnost pro personální poradenství specializovaná na IT a telekomunikace, včetně zahraničních projektů. Vyhledává kandidáty také na pozice z ostatních oblastí, a to počínaje administrativou, přes profesní specialisty, obchodníky až po vrcholový management.
www.axios.cz

Přizpůsobovací články - matematický aparát

Na doporučení recenzenta uvádím navíc:

Matematický aparát pro výpočet hodnot dílčích prvků π článku

(Podle publikace: Amatérské KV antény, Ikrényi, str. 390)

Zapojení π článku:

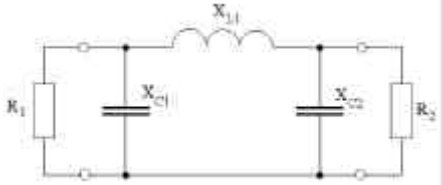

Poznámky:
1) $R_1 > R_2$
2) Q se volí v rozmezí 5 až 20; v praxi Q = 12

$$X_{C1} = \frac{R_1}{Q}$$

$$X_{C2} = R_2 \cdot \sqrt{\frac{\frac{R_1}{R_2}}{Q^2 + 1 - \frac{R_1}{R_2}}}$$

$$X_{L1} = \frac{Q \cdot R_1 + \frac{R_1 \cdot R_2}{X_{C2}}}{Q^2 + 1}$$

Test: Q = 20; R_1 = 680 Ω; R_2 = 50 Ω
X_{C1} = 34 Ω; X_{C2} = 9,36827 Ω; X_{L1} = 42,965 Ω;

Matematický aparát k výpočtu hodnot dílčích prvků T článku

(Podle: Ing. Mašek V.: Přednášky z amatérské radiotechniky - Budící a výkonové zesilovače, 1980)

Zapojení T článku:

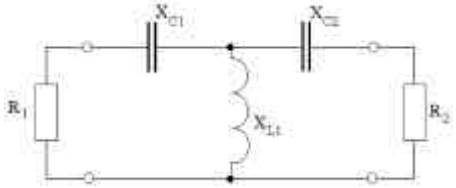

Poznámky:
1) $R_2 > R_1$
2) Q se volí 2 až 10
3) Při záměně zapojení CLC za LCL je výpočet stejný (opraví se indexy L/C)

$$X_{C1} = R_1 \cdot Q$$

$$X_{C2} = R_2 \cdot \sqrt{\frac{R_1}{R_2} \cdot (Q^2 + 1) - 1}$$

$$X_{L1} = \frac{R_1 \cdot (Q^2 + 1)}{Q + \sqrt{\frac{R_1}{R_2} \cdot (Q^2 + 1) - 1}}$$

Test: Q = 5; R_1 = 10 Ω; R_2 = 50 Ω
X_{C1} = 50 Ω; X_{C2} = 102,46 Ω; X_{L1} = 36,88 Ω;

Závěr:

Článek je určen zejména technicky orientovaným amatérům. Profesionály z oboru elektrotechniky prosím o shovívavost ke zvolené formě popisů a formulací, které jsem podřídil úrovni zkoušek na D a C třídy. Pokud redakce při odezvě na článek zaznamená zájem o publikování závislosti Z_{ant} na jejích geometrických rozměrech (délka, průměr), může takové pojednání v dalších číslech Radioamatéra pokračovat. Tím bude opět posílen anténářský duch u potenciálních experimentátorů.

Josef Novák, OK2BK

VOGLAND-FUNK

VOGTLAND-FUNK*Heppeplatz 8*D-08606 Oelsnitz*Tel./Fax 004937421/23162

YAESU

FT-817, KV, 6m, 2m, 70cm, 5W... 1680,-

nový VR-5000 RX 100 kHz - 2600 MHz
FT-847, KV, 6m/2m/70m allmode..3450,-
FT-1000 Mark V 200W KV.....7300,-
FT-90 mobilní transc. 2m/70cm FM...765,-

ICOM

nový IC-910, 2m/70cm, (23cm).... 3195,-

IC-718, KV-transc. 100W..... 1760,-
IC-756 PRO KV, 6m.....6150,-

KENWOOD

TM-G707 2m/70cm FM.....715,-

TM-D700E, 2m/70cm, FM
APRS, 9K6 TNC.....1200,-

S-2000 KV/6m/2m/70cm/23cm..4995,-

TM-V7E, 20/70cm.....900,-

CUSHCRAFT Amateur Products

Cushcraft X7 1370,-

R-7000..725,-

Garmin eTrex.....340,-
Garmin GPS12XL.....599,-
X9, 9el. 3 pásma.....2250,-
KLM30/17/12.....280,-
Rotory G-800.....850,-
Rotory G-1000DXC...1365,-
Windom (40-10m).....100,-
W3DZZ, short 190,-
W3DZZ, long.....210,-
Tuner MFJ-941.....249,-
Filtr MFJ-704.....110,-
Analyzer MFJ-259B.....545,-
Diamond X-50.....125,-
Daiwa CN101.....160,-
Daiwa CN103.....170,-

KV/6m-Amplifiler, Tuner, 1KW

ACOM-1000.....4440,-

TH-G71E...550,- GPS-Garmin

Všechny ceny jsou exportní (v DM). Informační baliček vám zašleme za 30 Kč. Můžete psát česky. Poskytujeme na vše servis a 1 rok záruku.

Otevírací doba: Po-Pá 9.00-13.00 a 14.00-18.00 hodin, So 9.00-12.00 hodin

O anténách trochu jinak

Protože nedílnou součást výbavy radioamatéra tvoří antény, musí se s jejich stavbou a provozem každý radioamatér alespoň částečně seznámit. Články věnované problematice antén v amatérské literatuře jsou pojaty veskrze prakticky, s cílem podat jednoznačný návod na stavbu konkrétní antény s požadovanými vlastnostmi. Ale protože náš koníček provozujeme také z touhy přijít všem technickým „záhadám" na kloub, nemůžeme se omezit na pouhé praktické experimentování. Těm, kterým kromě samotného provozu na pásmech nedá spát např. to, jak vlastně anténa vyzařuje vlnu, budou určeny následující řádky.

Než začneme studovat vlastnosti antén, je třeba si uvědomit, jakou funkci zajišťuje anténa v radiokomunikační soustavě (obr. 1). Obvyklá rádiová soustava (soustava pro bezdrátový přenos) je tvořena vysílačem, ze kterého je vysokofrekvenční signál veden anténním napáječem (koaxiální kabel, dvoulinka, žebříček) přes přizpůsobovací obvody (L,T,p článek) do vysílací antény. Vysílací anténa přemění vf elektrický signál na elektromagnetické vlnění („vlnu"), které se šíří volným prostorem. Vlna, která přichází do okolí přijímací antény je přeměněna zpět na vf elektrický signál, vedený na vstup přijímače. Obr. 1

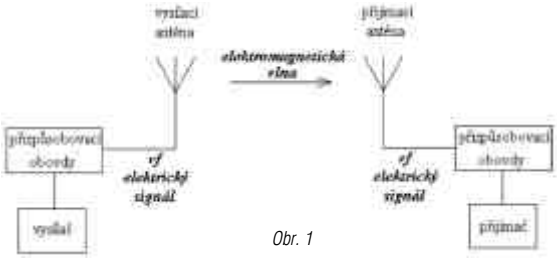

Obr. 1

Anténa je tedy v naší soustavě prvkem, který zajišťuje vyzařování a příjem elektromagnetických vln. Výhodou antény jako elektrotechnického prvku je, že daná anténa nemění své vlastnosti při příjmu nebo při vysílání - říkáme, že anténa je prvek reciproký. V důsledku toho nám postačí jediná anténa pro vysílač i pro přijímač.

Řekli jsme, že anténa zajišťuje transformaci (přeměnu) elektrické energie na energii elektromagnetických vln. Podívejme se nyní blíže na samotný mechanismus vyzařování.

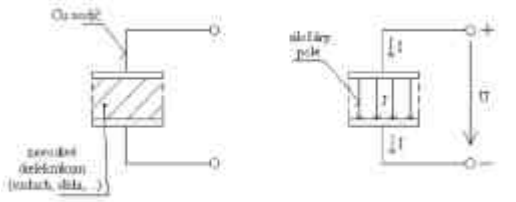
Obr. 2

Zdrojem elektromagnetického vlnění je vysokofrekvenční (střídavý) elektrický proud, který je tvořen pohybem volných elektronů ve vodivých předmětech (např. v Cu drátu). Tento proud se nazývá také vedený. Pro objasnění principu vyzařování je třeba zavést ještě tzv. proud posuvný. Posuvný proud vyjadřuje polarizaci v nevodivých předmětech (vzduch, dielektrikum). Nejlépe celou situaci pochopíme při pohledu na kondenzátor (obr. 2).

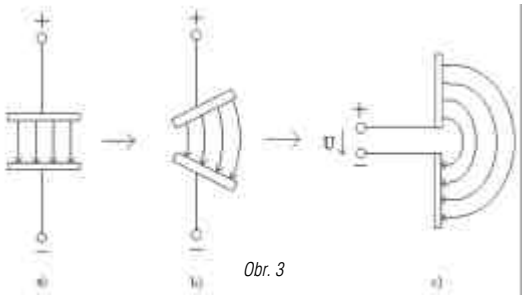
Obr. 3

Posuvný proud J je na obr. 2b) vyjádřen siločarami pole vzniklého v dielektriku. (Výše uvedený popis je zjednodušený, ale pro pochopení principu vyzařování nám postačí.)

Představme si nyní, že budeme desky kondenzátoru postupně oddalovat, jak je znázorněno na obr. 3.

Na obr. 3 je mezi deskami znázorněno elektrostatické pole, které je vybuzeno stejnosměrným napětím. My ale potřebujeme k rádiovému přenosu elektromagnetickou vlnu. Jak je uvedeno výše, zdrojem elektromagnetické vlny je střídavé napětí, resp. střídavý proud. K vybuzení elektromagnetického pole proto připojíme na svorky vodivých desek (obr. 3c)) generátor střídavého napětí. Obr. 4 popisuje postupný vznik elektromagnetické vlny.

Popis vzniku vlny (obr. 4):

a) Během první půlperiody (kladné) vf signálu elektrické napětí vybudí ve vzduchu mezi vodivými deskami pole s vyznačeným směrem siločar.

b) Ve druhé půlperiodě (záporné) se změní polarita napětí na deskách. V prostoru před deskami dochází k uzavírání smyčky mezi polem vybuzeným elektrickou energií během první půlperiody (znázorněno čárkovaně) a mezi polem, které je právě buzeno elektrickým napětím s opačnou polaritou.

c) Pole vybuzené během první periody, kdy došlo k jedné změně polarity budícího střídavého napětí, vytvořilo uzavřenou smyčku, která se již šíří prostorem samostatně bez vlivu antény. Část pole vybuzeného během druhé půlperiody (záporné) se uzavírá s polem vznikajícím během třetí půlperiody (kladné) a postupně se vytváří elektromagnetická vlna (obr. 5).

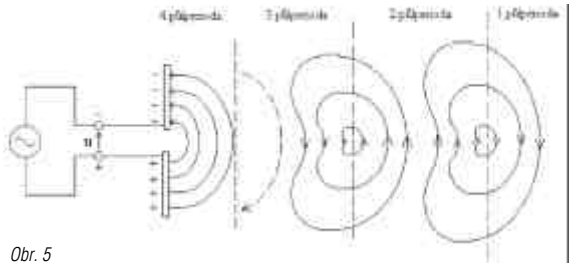
Obr. 5

Princip vyzařování znázorněný na obr. 5 odpovídá vyzařování půlvlnného dipólu v horizontální rovině. Uzavřené smyčky se postupně rozšiřují a přenášejí energii ve směru, který odpovídá horizontálnímu vyzařovacímu diagramu dipólu.

Vlnění, které takto vyzařuje vysílací anténa, se šíří prostorem a dostává se do blízkosti přijímací antény. V přijímací anténě dochází k opačnému jevu - elektromagnetické pole uvede svým silovým působením do pohybu volné elektrony v elektricky vodivé anténě a vzniká elektrický střídavý proud (uspořádaný pohyb volných elektronů), který je anténním svodem přiveden do přijímače.

Základní princip vyzařování elektromagnetické vlny tedy známe, ale skutečnost je ještě trochu složitější. Zdrojem elektromagnetického pole může být, kromě již uvedeného střídavého elektrického proudu (lineární, vodičové antény) také magnetické střídavé pole (magnetické antény) a také samotné elektromagnetické pole (plošné antény).

Skutečné antény mohou potom využívat všechny tyto zdroje vlnění. Magnetickou anténu lze realizovat jako smyčku protékanou elektrickým proudem, která je zdrojem vlnění. Plošné antény využívají fakt, že vodivá plocha vložená do elektromagnetického pole (ozářená elektromagnetickým vlněním) se sama stává zdrojem nového vlnění (této vlastnosti se říká Huyghensův [čti hajgensův n. hajchensův] princip). Plošné antény mají dvě části: primární zářič, který je zdrojem elektromagnetického vlnění a sekundární zářič, který není napájen a slouží ke zformování vyzařovaného pole do požadovaného směru. Tím lze získat velmi směrové antény. Příkladem je parabolická anténa, kde primární zářič je tvořen např. dipólem (lineární anténa) a sekundární zářič tvoří parabola. Parabolická anténa tedy využívá skládání a interferenci elektromagnetických polí dvou různých zářičů. A tady se dostáváme k podstatě směrového vyzařování antén. Podstata směrového vyzařování antén spočívá

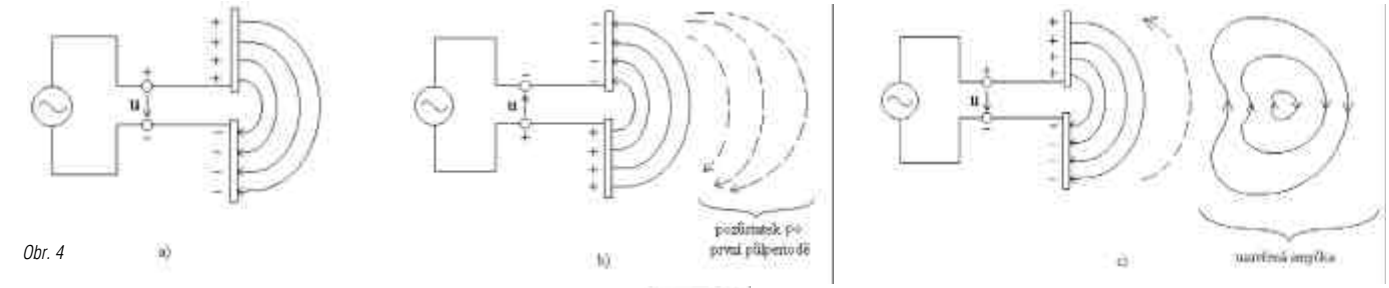

Obr. 4

Obr. 6

v interferenci (skládání) příspěvků polí od jednotlivých elementů antény. To si musí uvědomit každý konstruktér, který chce u své antény dosáhnout požadovaných směrových účinků - znát vyzařovací charakteristiky jednotlivých elementů (dílů) antény a zjistit, jak se svým působením vzájemně ovlivňují. Skládání příspěvků může přinést i další výhodu - zvětšení zisku antény. Vhodným příkladem je konstrukce antény typu YAGI, kde bylo umístěním pasivních prvků k půlvlnnému dipólu dosaženo výraznější směrové charakteristiky a lze docílit zisku 12 až 15 dB oproti původnímu dipólu (obr. 6).

Huyghensův princip vyjadřuje ještě jednu důležitou věc - všechno vodivé v okolí antény se při vysílání stává zdrojem nového vlnění, které ovlivňuje konečné vlastnosti vysílací antény, a to tím více, čím je takový vodič k vlastní anténě blíže. Při volbě umístění antény je proto třeba s tímto nepříjemným faktem počítat.

Dušan Müller, OK2MDW

Řízení mf zesílení u IC728

Mnoho levnějších transceiverů z konce minulého století, má možnost regulovat vf zesílení jen skokem - zapneme buď předzesilovač (preamplifier) 10 dB, nebo atenuátor (útlumový článek) 20 dB. Ruční řízení mezifrekvenčního zesílení chybí. Možnost řídit vf zisk skokově v rozsahu 30 dB ale nestačí. V běžné praxi potřebujeme regulaci vf zisku minimálně v rozsahu 60-70 dB. Proto jsem ještě v záruce na své IC728 zrušil knoflík SQUELCH a nahradil jej RF GAINem, který řídí mf zesílení. SQUELCH se ale někdy hodí při funkci SCAN, případně když si odskočíme na CB. Proto jsem ho posléze obnovil v přídavné skříňce upevněné na boku transceiveru. Rovněž původní tři malé charakteristické knoflíky pro IC728 jsem nahradil většími, které umožňují pohodlnou obsluhu.

Poznámka: originální tři malé knoflíky AF gain, Squelch a Mic gain dělají sice IC728 hezkou, ale jsou nepraktické. U originální IC728 to ovšem nevadí, nebo• knoflíčky jsou spíše pro ozdobu. Mic gain je s originálním mikrofonem trvale v poloze 9 hodin, při poloze Comp Level 14 hodin. Vytočení Mic gainu na více jak 9 hod znamená zvýšení nečistoty kolem kmitočtu u blízkých stanic. Na knoflík Squelch nemáme důvod sahat vůbec a v mém případě je zbytečný i knoflík AF gain, nebo• nf signál zpracovávám zvláš•v přídavné skříňce, kde jsou CW, SSB a NOTCH filtry.

Vývody potenciometru SQUELCH nejdou jednoduše osamostatnit. Musel jsem se proto smířit s tím, že mám k dispozici jen proměnný odpor 10k jedním koncem uzemněný, u kterého jsem naměřil odpor 9k1. Z toho vzniklo zapojení na obr. 1, které se ve čtyřech bodech připojí do TRXu. Napětí U1 na odporu R118 3M3 je potřeba řídit asi od -0,4 V (min. zisk - S-metr ukazuje asi 59 +70 dB) do +1,03 V (max. zisk - S-metr ukazuje S0 a to již při 0,7 V). Bývá totiž zvykem, že plný zisk se dosahuje při otočení knoflíku RF GAIN na 12 až 14 hodin. Plný zisk je tedy při napětí U1 kolem +0,7 V. Napětí U1, 2, 3 jsou měřena běžným digitálním multimetrem s vnitřním odporem 10 megaohmů s předřadným odporem 90 megaohmů. Bez předřadného odporu lze měřit jen napětí U2 a U3 a doufat, že U1 je ve správných mezích. To ovšem můžeme poznat i bez měření tak, že při poloze RF GAINu 7 hod. ukazuje S-metr 59 +60 dB, nebo mírně za roh. Při poloze potenciometru asi 13 hod. ukazuje S-metr nulu.

Kritickým místem je rezistor 10k4. Hodnotu odzkoušíme s trimrem 15k - zjistíme odpor, při jakém nám regulace zisku nejvíce vyhovuje. 3 ks červených LED diod průměru 5 mm slouží jako zenerova dioda s napětím asi 3,8 V. Skutečná zenerova dioda je pro daný účel nepoužitelná, nebo•při našem proudu asi 2,5 µA nefunguje. Rovněž běžných 5 ks křemíkových diod v sérii nelze úspěšně použít.

Jediným větším zásahem je, že musíme přestřihnout modrý vodič od potenciometru SQUELCHe a připojit ho na rezistor 10k4. Druhý konec modrého vodiče, který vede na svorkovnici P10/J10 ukostříme, nebo vyvedeme na vnější nový potenciometr SQUELCH (10k lineární). Pokud nemáme osazen FM díl, můžeme modrý vodič ukostřit na zemní pin E svorkovnice J20. Tam můžeme též ukostřit rezistor 5k6 v emitoru KC309. Pokud FM díl máme osazen, připájíme vývody na plech kostry nesoucí plošné spoje. Spojené rezistory 27k a 68k připájíme na emitor tranzistoru Q30. Konec trojice LED připájíme na R123. Pájíme opatrně, rychle a pájkou s nižší teplotou tání.

Zapojení nemá žádný plošný spoj, je jednoduše ve vzduchu. V dobách, kdy jsme si přijímače stavěli sami bývalo zvykem, že mf zesílení mělo jistou rezervu. Proto jsem i v tomto případě zvedl zesílení mf zesilovače asi o 10 až 12 dB. To jsem provedl jednoduše tak, že pomocným signálem jsem nastavil na S-metru S7 a trimrem R138 nastavil S9. Toto nastavení je třeba dělat mezi S5 až S9+20dB, kdy jedno S skutečně odpovídá 6 dB. Mimo tento rozsah chyba S-metru roste. Samozřejmě S-metr ukazuje nyní o 2S nadhodnocené reporty. Kdo ovšem nezažil poslech na přijímačích a• home made nebo továrních z doby cca šedesátých let, kde bývala určitá rezerva (někdy až zbytečně velká) mf zesílení, patrně nebude mít důvod zvyšovat mf zesílení. Je totiž nastaveno optimálně. Ten kdo začínal s moderním TRXem mladším jak rok 1990 bez knoflíku „RF Gain" a je zvyklý, že si mf zesílení nemůže snížit, patrně nebude mít motivaci podobné úpravy dělat vůbec. Nedovedu si ovšem představit příjemné sousedské popovídání třeba na 80m, kdy je zapnutý atenuátor a stanice stále bourají a není již možné stáhnout citlivost tak, aby AVC jen lehce zabíralo a nebyli jsme obtěžováni šumem, QRN a QRM v mezerách, kdy protistanice nemluví. Také se mi osvědčilo ve vnitrostátních závodech lehce stáhnout mf zesílení tak, abychom ještě slyšeli slabé stanice. Pak se závod stává procházkou růžovým sadem. Jde jen o to nepodlehnout pokušení vyštvat vše naplno v domnění, že uslyšíme více stanic. Na druhé straně za určitých podmínek na vyšších pásmech cítíme, že nám chybí malý kousek mf, někdy i vf zesílení. V těchto případech oceníme, že jsme si zvedli mf zisk o ony 2S. Pokud zařadíme před IC728 (nebo jiný TCVR) např. dva i nepříliš kvalitní laděné obvody s dalším předzesilovačem, citelně se zvýší odolnost radia i při zapnutí obou předzesilovačů. Viz preselektor v časopise Praktická Elektronika 6/2000. Parazitní příjmy soudobých TCVRů bez úzkopásmových laděných obvodů na vstupu jsou však vyjímečné. A tak najít parazitní příjem, který odstraníme preselektorem, je otázka spíše štěstí nebo dnů usilovného hledání a čekání na dobré podmínky pro parazity. Dnes i u těch nejlacinějších transceiverů výrobci knoflík RF gain opět osazují, i když někdy nešikovně v kombinaci s dalšími funkcemi. Chybějící knoflík RF gain je jedna z mála vad na kráse laciné IC728. Tu lze ovšem snadno napravit.

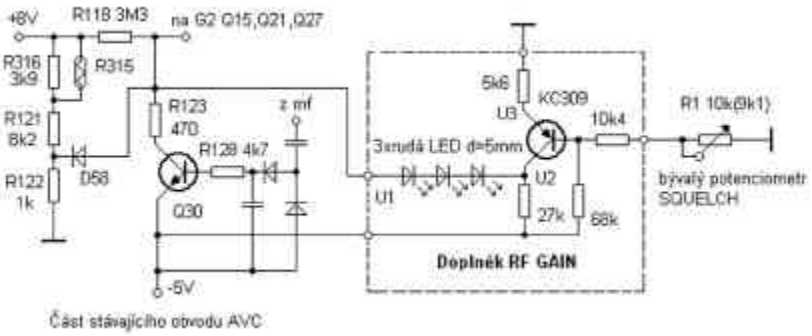

Tabulka 1 - informativní údaje napětí v závislosti na úhlu nastavení potenciometru RF Gainu (vstupní odpor voltmetru je 100 megaohmů)

pot. RF gain	7hod	9hod	12hod	15hod	17hod
U1(V)	-0,39	-0,08	0,61	1,01	1,03
U2(V)	-4,15	-3,82	-3,07	-2,45	-2,19
U3(V)	-0,16	-0,22	-0,38	-0,51	-0,56

Ing. Jaroslav Erben, OK1AYY

Kalendář závodů na VKV

Červen 2001			
den	*závod*	*pásma*	*UTC od - do*
2.6.	Závod mládeže 1)	144 MHz	14.00-17.00
2.-3.6.	Mikrovlnný závod 2)	1,3 GHz až 76 GHz	14.00-14.00
2.-3.6.	Memorial OM3AU 3)	144 a 432 MHz	14.00-14.00
2.-3.6.	IARU - 50 MHz Contest	50 MHz	14.00-14.00
5.6.	Nordic Activity Contest	144 MHz	17.00-21.00
9.6.	FM Contest	144 a 432 MHz	08.00-10.00
9.-10.6.	Contest Citta di Messina (I)	144 MHz a výše	14.00-14.00
12.6.	Nordic Activity Contest	432 MHz	17.00-21.00
16.6.	S5 Maraton	144 a 432 MHz	13.00-20.00
16.-17.6.	HA - VHF/UHF/SHF Contest 4	144 MHz až 1,3 GHz	14.00-14.00
17.6.	AGCW Contest	144 MHz	16.00-19.00
17.6.	AGCW Contest	432 MHz	19.00-21.00
17.6.	Alpe Adria Contest	432 MHz a výše	07.00-17.00
17.6.	AGGH Activity	432 MHz a výše	07.00-10.00
17.6.	OE Activity	432 MHz a výše	07.00-12.00
17.6.	Provozní VKV aktiv	144 MHz až 10 GHz	08.00-11.00
26.6.	Nordic Activity Contest	50 MHz	17.00-21.00
Červenec 2001			
3.7.	Nordic Activity Contest	144 MHz	17.00-21.00
7.7.	Polní den mládeže 5)	144 a 432 MHz	10.00-13.00
7.-8.7.	3.subreg. závod - Polní den 6)	144 MHz až 76 GHz	14.00-14.00
10.7.	Nordic Activity Contest	432 MHz	17.00-21.00
14.7.	FM Contest	144 a 432 MHz	08.00-10.00
14.-15.7.	Contest Lario (I)	50 MHz	14.00-14.00
15.7.	AGGH Activity	432 MHz - 76 GHz	07.00-10.00
15.7.	OE Activity	432 MHz - 10 GHz	07.00-12.00
15.7.	Provozní VKV aktiv	144 MHz až 76 GHz	08.00-11.00
15.7.	Apulia Contest (I)	144 MHz a výše	07.00-17.00
21.7.	S5 Maraton	144 a 432 MHz	13.00-20.00
21.7.	Estonian VHF Contest	144 MHz	14.00-19.00
21.7.	Estonian SHF Contest	1,3 GHz	20.00-23.00
22.7.	Estonian UHF Contest	432 MHz	05.00-10.00
22.7.	Field Day Ciociaria (I)	144 MHz	07.00-13.00
24.7.	Nordic Activity Contest	50 MHz	17.00-21.00

Všeobecné podmínky závodů na VKV - viz Radioamatér č.1/2001
1) podmínky viz RA 3/2000 a příloha časopisu RA 6/2000 (zelená vložka)
deníky na OK1MG: Antonín Kříž, Polská 2205, 272 01 Kladno 2
elektronické deníky E-mail na: ok1mg@qsl.net neboakriz@razdva.cz
na Packet radio: OK1MG @ OK0NF-8
2) podmínky - stejné jako u subregionálních závodů, deníky na adresu OK1CA:
František Střihavka, Kuttelwasherova 921, 198 00 Praha 9
elektronické deníky E-mail na: ok1ca@ges.cz
3) a 4) podmínky viz toto číslo RA
5) podmínky viz RA 3/2000 a příloha časopisu RA 6/2000 (zelená vložka)
deníky na OK1MG: Antonín Kříž, Polská 2205, 272 01 Kladno 2
elektronické deníky E-mail na:ok1mg@qsl.net nebo akriz@razdva.cz
na Packet radio: OK1MG @ OK0NF-8
6) podmínky viz RA 6/2000 (zelená vložka),
deníky na OK2ZI: Karel Odehnal, Gen.Svobody 623/21, 674 01 Třebíč
elektron.deníky: ok2zi@atlas.cznebo na PR: OK2ZI @ OK0PBX
Připravil Antonín Kříž, OK1MG.

Foto archiv

I. subregionální závod 2001

Kategorie 1 - 144 MHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1VT	JN79IX	102 164	415	246	400W	17 el. M2	365	I1AXE	820
2	OK1WB	JO80DG	91 181	385	237	100W	12 el Y	669	LX2DX	819
3	OK1ARH	JO60RA	79 641	364	219	100W	DL6WU	594	OZ5KM	706
4	OK1IA	JN79NU	67 287	316	213	50W	M2	555	PI4TUE	703
5	OK1INO	JO70QO	64 149	293	219	60W	2 x 13 el Y	580	IK5ZWU/6	810
6	OK1WCF	JO80BJ	60 968	280	218	100W	2xF9FT	460	F4AAH/P	789
7	OK2WM	JN99AJ	59 198	278	213	700W	16 el F9FT	700	DK3OS	843
8	OK1MA	JN69IQ	53 660	230	233	60W	10 el.PA0MS	750	YU7DP	712
9	OK1PGS	JN69NX	50 655	215	236	100W	2xPA0MS	710	I1AXE	745
10	OK1VHH	JO70CK	48 486	213	228	100W	2 x 13 el Y	230	IK4ADE	730
11	OK1VKC/P	JN79OW	41 765	215	194	25W	GW4CQT	472	I6CTJ	715
#	Značka	Lokátor	Body		#	Značka	Lokátor	Body		
12	OK1IBB	JN69MJ	37 537		48	OK1VMK	JO60LH	9 319		
13	OK1HAL	JN69HT	31 690		49	OK1CD	JO70GC	9 143		
14	OK1AXG	JO80BJ	31 654		50	OK2BIW	JN99AV	9 118		
15	OK1MKQ	JO70FA	29 426		51	OK1HAB	JN69RR	8 250		
16	OK1PF	JN69QS	27 964		52	OK2UDP	JN89PL	8 233		
17	OK2CEU	JO80RA	27 251		53	OK2VP	JN89QH	7 840		
18	OK1USW	JN69UO	26 798		54	OK1CR	JN69GT	7 758		
19	OK2IGG	JN89IE	26 578		55	OK1ARO	JO70FA	7 716		
20	OK1FPS	JO70FA	25 753		56	OK1AL	JO70AQ	7 593		
21	OK1CAA	JN79CD	24 330		57	OK1BNS	JO70EH	7 042		
22	OK1VHW	JN69VG	23 642		58	OK2TF	JN89PW	7 040		
23	OK2WTW/P	JN89QQ	23 211		59	OK2UUJ	JN89ON	6 934		
24	OK2BRX	JN89PR	23 182		60	OK1JWV	JO70LJ	6 866		
25	OK2UDE/P	JN89JS	22 047		61	OK1JNL	JO70AQ	5 231		
26	OK1UDJ	JO70GG	19 585		62	OK2TGK	JN99EQ	4 508		
27	OK2VLT	JN99CS	19 199		63	OK1COM	JN79GX	4 345		
28	OK2MIT	JN88EU	18 160		64	OK1DSO	JO70DC	4 339		
29	OK1IAS	JO60EB	18 125		65	OK2PHK	JN89QH	4 296		
30	OK2BEH	JN89FI	16 208		66	OK2SLC	JN89ED	4 217		
31	OK1DQT	JO60ED	15 376		67	OK1VUP	JN79DX	3 986		
32	OK2BFI	JN89QF	15 287		68	OK1AR	JO60RF	3 893		
33	OK1UDQ	JO70NO	14 200		69	OK1AFA	JO70FI	3 744		
34	OK2HME	JN88HX	13 574		70	OK1URO	JO70EK	3 742		
35	OK2UIN	JN89QI	13 419		71	OK1CYC	JN79IX	3 371		
36	OK1VSG	JN79FH	12 978		72	OK1XED	JO70BD	3 207		
37	OK2PWY	JN89KW	12 263		73	OK2BLS	JN89PW	3 028		
38	OK2JJA	JN89LW	12 251		74	OK2VMU	JN99AH	2 843		
39	OK1FAN	JO70BD	12 018		75	OK1ZUB	JO70GB	2 719		
40	OK1YB	JO70ND	11 878		76	OK1TOT	JO70GB	2 646		
41	OK2PCN	JN89RB	11 322		77	OK1UYL	JO60RF	2 159		
42	OK1AMD	JO70ND	11 249		78	OK1ZJB	JO70EB	1 995		
43	OK1IEI	JO70EC	10 938		79	OK2SAM	JN79XN	1 742		
44	OK1GP	JO60KF	10 687		80	OK1ULE	JO70GG	1 710		
45	OK2BZA	JN88HX	10 121		81	OK2PMG	JN89RL	1 301		
46	OK1TBT	JN79HX	9 731		82	OK1DOL	JN69OS	579		
47	OK1VPY	JO70GI	9 680		83	OK1TZR	JO60RF	174		

Kategorie 2 - 144 MHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK2KJT	JN99AJ	152 558	535	285	500	92 el. Group	700	DL0KM	867
2	OL5Z	JN89AR	129 704	495	262	350W	10 el. DL6WU	735	YU1ADO	793
3	OL3Y	JN69JJ	129 690	490	265	300 W	M2	1 042	F6GCT	706
4	OK1KJP	JN78DR	105 793	376	281	?	4 x PA0MS	820	PI4FRG	805
5	OK1KCR	JN79VS	104 074	425	245	400W	DL7KM	668	PA0PVW	743
6	OK1KHI	JO70ED	101 996	438	233	300W	M2	296	T90O	684
7	OK1KPA	JN79US	87 338	378	231	150W	?	?	PA0PVW	738
8	OK1KKT	JO70OR	85 452	340	251	150W	2 x F9FT	700	IK5ZWU/6	821
9	OK1KRY	JN69UT	84 692	383	221	350W	PA0MS	720	I1AXE	757
10	OK1KIM	JO60RN	74 669	370	202	150W	2 x DL7KM	920	IK5ZWU	781
#	Značka	Lokátor	Body		#	Značka	Lokátor	Body		
11	OK1ORA	JO60TP	72 494		28	OK1KWF	JO80BN	36 252		
12	OK2KJU	JN89SJ	69 334		29	OK1OGS	JN69QT	32 313		
13	OK2KBA/P	JN89BO	68 631		30	OK1KHL	JO80AC	27 450		
14	OK1KCU	JO60XR	61 123		31	OK2KHW	JN99FU	24 538		
15	OK1OTS	JO70NJ	56 869		32	OK1KIX	JO80EO	24 442		
16	OK2KJI	JN79TI	56 124		33	OK2KFJ	JN88HT	22 263		
17	OL7C	JO60JJ	55 107		34	OK1KQI	JO80CH	21 937		
18	OK2KZO	JN88AU	52 534		35	OK1OFM	JN69QR	21 471		
19	OK1KOB	JO70UK	51 003		36	OK1OHK	JO70UG	18 257		
20	OL1B	JO80IB	49 511		37	OK2KYZ	JN89XN	17 906		
21	OL5KRT	JN99BK	49 421		38	OK1OFA	JN69XQ	17 357		
22	OK2KET	JN89JM	48 648		39	OK2KPT	JN99DR	16 683		
23	OK2KYC	JN99BN	45 100		40	OK1KRE	JO60VE	14 380		
24	OL6M	JN89OO	44 556		41	OK2RAS	JN99FO	13 255		
25	OK2KUM	JN89KK	42 987		42	OK1KIR/P	JO70EB	10 166		
26	OL7Q	JN99DQ	37 896		43	OK1KMG	JO70GG	4 731		
27	OK1KLL	JN79IW	36 570		44	OK2OCF	JN89RR	3 130		

Deník pro kontrolu: OK1RCA Dikvalifikace: OK1KRJ neuvedení bodů u jednotlivých spojení

Podmínky závodu HA VHF/UHF/SHF Contest

Datum: každoročně celý třetí víkend v červnu. V roce 2001 je to 16. až 17. června. Čas: 1400-1400 UTC. Pásma: 144 MHz, 432 MHz, 1296 MHz. Mód: CW, SSB, FM. Kategorie: a. Single operator, single band (SOSB), b. Single operator, multi band (SOMB), c. Multi operator, single band (MOSB), d. Multi operator, multi band (MOMB), e. SWL`s. Předávaný kód: RS(T), pořadové číslo spojení od 001 a WW lokátor. Body: Za 1 km 1 bod na 144 MHz, 2 body na 432 MHz, 4 na 1296 MHz. Deníky: Zvláš•za každé pásmo + titulní list. Zvláš• bude uvedeno pořadí pro maďarské stanice. Diplomy: První tři stanice z každé kategorie obdrží diplom. Deníky zašlete nejpozději do 1. srpna na adresu: Vak Bottyan Radioklub, Than K.u.1., H-3200 GYONGYOS, HUNGARY.

Podle originálu podmínek z roku 1997.

Memoriál Ondreja Oravca OM3AU

Závody organizuje slovenská radioamatérská organizace SZR na počest Ondry Oravce, OM3AU, který se výraznou měrou zasloužil o rozvoj VKV na Slovensku. Termín: vždy první celý víkend v červnu od soboty od 14,00 do neděle do 14,00 UTC. Pásma: 144 a 432 MHz. Kategorie: a) SOSB - jeden operátor, jedno pásmo; b) SOMB - jeden operátor, více pásem; c) MOSB - více operátorů, jedno pásmo; d) MOMB - více operátorů, více pásem; e) SWL - posluchači. Módy: A1A, J3E, R3E, F3E, G3E. Soutěžní kód: RS(T) + pořadové číslo spojení od 001 + WW QTH lokátor. Na každém pásmu je samostatné číslování. Bodování: 1 km překlenuté vzdálenosti se hodnotí 1 bodem v pásmu 144 MHz a 2 body v pásmu 432 MHz. Výsledek: součet všech bodů za spojení. Deníky se posílají zvláš•za každé pásmo společně se sumářem do 31. 7. na adresu OM8FF: František Dabóczy, Užhorodská 35, 040 11 KOŠICE. Zvláš•budou hodnoceny slovenské stanice a zvláš•zahraniční stanice.

Podle Radiožurnálu SZR č.1/2000.
Antonín Kříž, OK1MG

Grada - Svět odborné literatury
Grada Publishing
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: 02/203 86 401-2
fax: 02/203 86 400
obchod@gradapublishing.cz
www.gradapublishing.cz
GRADA

I. subreginoální závod 2001 - komentář

V následujícím textu naleznete podrobnosti z vyhodnocení I. subregionálního závodu 2001. Závod vyhodnotil radioklub Roztoky OK1KHI. Deníků ze závodu přišlo celkem 249. Některé stanice poslaly deník dvakrát (papírový i elektronický). Bohužel se opět vyskytla řada nedostatků, které vznikají nepo-

Malá statistika došlých deníků:
- Počet došlých deníků celkem: 249
- Počet hodnocených stanic: 245
- Počet deníků přijatých sítí PR: 54
- Počet deníků přijatých e-mailem: 79
- Počet deníků přijatých na disketě: 3
- Počet došlých papírových deníků - tištěných / psaných ručně: 88 / 25
- Celkem elektronických deníků: 136
- Celkem papírových deníků: 113

V papírových denících se vyskytovaly opět známé a notoricky se opakující chyby - nesešité deníky, nevýrazný tisk, špatně uvedené adresy, nestandardní titulní stránky. Poměrně značné množství deníků bylo vytištěných z počítače. Myslím si, že pokud již závodník přepisuje deník po závodě do počítače, je vhodné jej psát do nějakého závodního programu. Jednak je to výhodné z důvodu kontroly a nakonec je pohodlnější poslat deník elektronicky než v papírové formě. Poprvé jsme použili software pro elektronické vyhodnocení deníků od OK1CDJ a OK1CDK. Program usnadňuje činnost vyhodnocovateli, zpřesňuje jeho práci a předchází omylům. Je nutné mít všechny elektronické deníky ve formátu EDI. Došlé deníky EDI jsme převedli do textových souborů pomocí programu Printedi. Při následné kontrole se snadno odhalí ne-srovnalosti ve zdrojových souborech.

Statistika chyb v denících EDI:
- Počet deníků bez závad: 65

Nejčastější chyby:
- Neuvedený nebo chybně uvedený výkon: 46x
- Neuvedená nebo chybně uvedená soutěžního stanoviště: 21x
- Neuvedená nebo chybně uvedená pro korespondenci: 15x
- Neuvedený nebo chybně uveden antény: 11x
- Nesprávně uvedená kategorie: 3x
- Nekorektní data: 2x

Některé uvedené chyby se zda nedůležité, ale program pro vyhodno vytváří konečné výsledky se všemi úda denými v deníku. Pokud tam některé nebo jsou uvedeny nepřesně, musí vyh covatel vše znovu opravovat. Znovu ted zorňuji na nutnost kontroly a editaci de

I. subregionální závod 2001

Kategorie 7 - 2,3 GHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1AIY/P	JO70SQ	575	6	96	1W	4 x 25 LY	860	OK1KKD	133
2	OK1DSO	JO70DC	187	5	37	2,5W	0,6m dish	372	OK1AIY/P	110
3	OK2VMU	JN99AH	97	2	49	8W	0,9m dish	360	OM3KEE	56
Deník pro kontrolu: OK2SY/P										

Kategorie 8 - 2,3 GHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1KEI/P	JN79CX	1 978	14	141	70W	1,8 m dish	428	DG1KJG	510
2	OK1KRQ/P	JN69HN	1 467	11	133	1W	1,2 m dis	862	DH9NBU	210
3	OK1KKD	JO60WD	662	9	74	15W	4 x 28 el.	500	DL0GTH/P	175
4	OK1KIR/P	JO70EB	286	6	48	10W	1,0 m dish	?	OK1KRQ/P	137
5	OL7Q	JN99DQ	26	2	13	20W	1,2 m dis	290	OK2BLE	18

Kategorie 9 - 3,4 GHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1AIY/P	JO70SQ	398	3	133	1W	0,75m dish	860	DB6NT	279
2	OK1DSO	JO70DC	118	2	59	0,4W	0,6m dish	372	OK1AIY/P	110
Deník pro kontrolu: OK2PEY										

Kategorie 10 - 3,4 GHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1KIR/P	JO70EB	8	1	8,0	0,2W	HORN	?	OK1DSO	8
1	OL7Q	JN99DQ	8	1	8,0	1mW	0,6m dish	290	OK2PEY	8

Kategorie 11 - 5,7 GHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1AIY/P	JO70SQ	366	3	122,0	1W	0,75m dish	860	OK1KKD	133
2	OK1DSO	JO70DC	133	3	44	0,2W	0,6m dish	372	OK1AIY/P	110
Deník pro kontrolu: OK2SY/P										

Kategorie 12 - 5,7 GHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1KEI/P	JN79CX	878	9	98	0,5W	1,2m dish	428	DB6NT	189
2	OK1KRQ/P	JN69HN	584	5	117	0,5W	0,9m dish	862	DL0GTH/P	128
3	OK1KKD	JO60WD	162	2	81	5W	1,0m dish	500	OK1AIY/P	132
4	OK1KIR/P	JO70EB	8	2	4	5W	HORN	?	OK1DSO	8
4	OL7Q	JN79DQ	8	1	8	0,2W	0,9m dish	290	OK2SY/P	8

Kategorie 13 - 10 GHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1JKT	JO60OK	3 513	23	153	1,3W	0,94m dish	875	OM3LQ	370
2	OK1VAM/P	JO60LJ	2 976	25	119	1W	1m dish	1 244	OM3LQ	383
3	OK1AIY/P	JO70SQ	940	8	118	1W	0,75m dish	860	OK1VAM/P	185
4	OK1DSO	JO70DC	318	5	64	0,1W	0,6m dish	372	OK1AIY/P	110
5	OK1ZVP	JO60KI	112	2	56	0,1W	0,65m dish	1 028	OK1KEI/P	104
6	OK1VEC	JN69QS	59	2	30	1W	1m dish	405	OK1KRQ/P	59
7	OK2VMU	JN99AH	56	1	56	1,2W	0,9m dish	360	OM3KEE	56
Deník pro kontrolu: OK2SY/P, OK2PEY										

Kategorie 14 - 10 GHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OL2R	JN89AO	4 981	21	237	6W	1,2 disch	781	DL3ALI	407
2	OK1KEI/P	JN79CX	3 473	26	134	5W	0,9 m dish	428	OM3LQ	283
3	OK1KRQ/P	JN69HN	2 234	16	140	8W	1,3 m dish	862	OL2R	246
4	OL1F	JO70CG	1 419	13	109	1 W	1,2m dish	268	DH1NAX	196
5	OK1KIR/P	JO70EB	261	6	44	20W	HORN	?	OL2R	130
6	OK1KKD	JO60WD	219	5	44	0,004W	1,0m dish	500	OK1AIY/P	132
7	OK1KRY	JN69UT	202	3	67	250mW	0,8 m dish	720	OK1VAM/P	84
8	OL7Q	JN99DQ	16	2	8	0,2W	0,9 m dish	290	OK2SY/P	8
Deník pro kontrolu: OK2SY/P										

Kategorie 15 - 24 GHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1AIY/P	JO70SQ	123	1	123,0	25mW	0,5 m dish	860	OK1KEI/P	123
2	OK2PEA/P	JN99DQ	1	1	1,0	0,1mW	HORN	290	OL7Q	1

Kategorie 16 - 24 GHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1KEI/P	JN79CX	327	3	109	1,5W	0,6 m dish	428	DB6NT	189
2	OK1KIR/P	JO70EB	15	1	15	0,1W	HORN	?	OK1KEI/P	15
3	OL7Q	JN99DQ	1	1	1	0,1mW	HORN	290	OK2PEA/P	1

Závod vyhodnotil radioklub OK1KHI Roztoky u Prahy. Rozbor, zhodnocení závodu a zkušenosti se zpracováním elektronických deníků bude publikován v samostatném článku.

I. subregionální závod 2001

Kategorie 3 - 432 MHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1VPZ	JO70FD	33 567	142	236	?	20el K1FO	?	PA6NL	749
2	OK1MDK	JN79NU	18 326	93	197	200W	34 M2	555	PA0HRK	788
3	OK1PGS	JN69NX	10 612	58	183	120W	20 el Y F9FT	710	PI4GN	577
4	OK2UDE/P	JN89JS	9 436	62	152	25W	DL6WU	585	DL6WT	645
5	OK2VSO	JN99AK	9 371	62	151	20W	29 el K1FO	690	DH1NFL	459
6	OK1VBN	JN79HA	7 432	35	212	20W	DL6WU	517	DL6WT	505
7	OK2UKG	JN99FU	5 953	38	157	30W	23 el Y	230	DL0GTH/P	503
8	OK2BDS	JN79WF	5 767	34	170	?	?	400	S53T	384
9	OK2BMU	JN99BU	3 814	30	127	100W	21 el. F9FT	281	DL6NAA	454
10	OK1AIG	JO70NN	3 705	25	148	100W	15 el Y	230	S51ZO	435
#	Značka	Lokátor	Body		#	Značka	Lokátor	Body		
11	OK1USW	JN69UO	3 685		21	OK1JWV	JO70LJ	1 273		
12	OK1ES	JO70AD	3 340		22	OK1CD	JO70GC	1 269		
13	OK2BIW	JN99AV	2 811		23	OK1IEI	JO70EC	1 171		
14	OK2MIT	JN88EU	2 671		24	OK1MKQ	JO70FA	1 146		
15	OK2JJA	JN89LW	2 198		25	OK1DSO	JO70DC	997		
16	OK1VHH	JO70CK	2 008		26	OK1XJP	JO70FA	972		
17	OK2UUJ	JN89ON	1 905		27	OK2VMU	JN99AH	733		
18	OK1UDJ	JO70GG	1 668		28	OK2PMG	JN89RL	561		
19	OK1AIY/P	JO70SQ	1 619		29	OK2PWY	JN89KW	403		
20	OK2TF	JN89TW	1 570		30	OK2PCN	JN89RB	241		
Deník pro kontrolu: OK2SY/P										

Kategorie 4 - 432 MHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1KKD	JO60WD	26 009	117	222	300W	35 el M2	500	T90O	678
2	OL5Z	JN89AR	25 497	107	238	180W	19 el Y	760	I4LCK/4	717
3	OK1KPA	JN79US	17 686	90	197	150W	21 el F9FT	?	I4CLK/4	709
4	OK2KUM	JN89KK	15 978	86	186	100W	17 el YAGI	656	I4LCK/4	725
5	OK1OGS	JN69QT	14 358	73	197	100W	38 el M2	550	PA0ME	699
6	OL1F	JO70CG	13 590	79	172	80 W	38 el YAGI	268	PA6C	617
7	OK1OTS	JO70NJ	12 680	75	169	30 W	DJ9BV	365	DF0WD	502
8	OK1ORA	JO60TP	12 628	75	168	80W	24 el F9FT	908	PA6NL	676
9	OK2KJU	JN89SJ	12 354	75	165	150W	DL6WU	360	I4LCK/4	752
10	OK1KRQ/P	JN69HN	10 115	63	161	250W	DL6WU	862	PI4GN	586
#	Značka	Lokátor	Body		#	Značka	Lokátor	Body		
11	OK2KBA/P	JN89BO	6 803		14	OK1KIR/P	JO70EB	2 351		
12	OL7Q	JN99DQ	6 519		15	OL5KRT	JN99BK	1 969		
13	OK1KEI/P	JN79CX	2 965		16	OK2KPT	JN99DR	841		

Kategorie 5 - 1,3 GHz Single op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1VAM/P	JO60LJ	3 004	23	131	0,5W	25 el Y	1 244	OK2BLE	404
2	OK1TEH	JO70FD	2 982	27	110	15 W	kolinear 24 el	?	DF0TEC/P	343
3	OK1AIY/P	JO70SQ	2 507	19	132	10W	4 x 25 LY	860	DB6NT	279
4	OK1ZVP	JO60KI	1 282	13	99	10W	32 el Y	1 028	OK1KPA	212
5	OK2UKG	JN99FU	1 229	10	123	15W	40 el Y	230	DF0MTL	381
6	OK1ES	JO70AD	991	16	62	100W	70 el DL6WU	470	OK1UEI/P	130
7	OK1DSO	JO70DC	794	14	57	5W	0,6m dish	372	OK1AIY/P	110
8	OK2MIT	JN88EU	498	6	83	1W	54 el Y	200	OE3JPC	102
9	OK1MKQ	JO70FA	130	5	26	10W	DL6WU 23 el	330	OK1OTS	63
10	OK2QI/P	JO80IB	119	1	119	3W	25 el Y	995	OK1OTS	119
11	OK2VMU	JN99AH	97	2	49	10W	4 x Quad	360	OM3KEE	56
12	OK2TF	JN89PW	80	1	80	10W	28 el LY	600	OL7Q	80
Deník pro kontrolu: OK2SY/P										

Kategorie 6 - 1,3 GHz Multi op.

#	Značka	Lokátor	Body	QSO	Průměr	Výkon	Anténa	Asl.	ODX	QRB
1	OK1KPA	JN79US	3 479	22	158	25W	21 el F9FT	?	SP1ZO	341
2	OK1KRQ/P	JN69HN	3 008	21	143	80W	4xSBF	862	DL4EAU/P	291
3	OK1OTS	JO70NJ	1 864	18	104	10 W	55 el F9FT	365	OK2UKG	245
4	OK1KKD	JO60WD	1 521	18	85	100W	33 el F9FT	500	OE3JPC	306
5	OK1KEI/P	JN79CX	1 516	17	89	10W	1,4 m dish	428	OE3XXA	235
6	OK1KLL	JN79IW	1 326	16	83	15W	4 x 25 LY	500	OE3XXA	211
7	OK1ORA	JO60TP	1 187	13	91	10W	55 el Y	908	OK1KPA	177
8	OL7Q	JN99DQ	673	10	67	10W	25 LY	290	OK1OTS	239
9	OK1KIR/P	JO70EB	564	11	51	20W	15 el YAGI	?	OK1AIY/P	108
10	OK2KJU	JN89SJ	124	2	62	10W	G3JVL	360	OL7Q	63
11	OL5Z	JN89AR	24	1	24	5W	48 el DL6WU	745	OK1KPA	24